

STORTINGET

Representantforslag 242 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Tone Wilhelmsen Trøen, Haagen Poppe, Tage Pettersen og Mathias Willassen Hanssen

Dokument 8:242 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tone Wilhelmsen Trøen, Haagen Poppe, Tage Pettersen og Mathias Willassen Hanssen om å løse fosterhjemskrisen

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge står i dag i en alvorlig fosterhjemskrise. Det bor rundt 10 000 barn i fosterhjem i Norge, og for disse barna teller hver eneste dag. Barndommen går ikke i reprise. Likevel viser både tall og rapporter at systemet ikke klarer å gi alle barn et trygt hjem i tide.

Rekrutteringen av nye fosterhjem har sviktet over tid, samtidig som behovet for stabile og trygge omsorgsplasser for utsatte barn er stort. Konsekvensen er at mange barn må vente på et hjem. Ved utgangen av desember 2025 ventet 336 barn på et fosterhjem, barn som allerede er vurdert å ikke kunne bo hjemme, men som likevel må vente på et trygt og stabilt sted å vokse opp. Når barn blir stående i kø, øker risikoen for midlertidige løsninger, hyppige flyttinger og større belastninger i en allerede svært sårbar livssituasjon.

Analysen fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet bekrefter utviklingen. I rapporten «Barn som venter på fosterhjem: Hvem er de og hvorfor venter de?» (2025) beskrives både omfanget av ventingen og kjennetegn ved barna som står i kø. I den tilhørende analysen «Økning i barn som venter på fosterhjem: Hva kan være årsaker?» (2025) pekes det blant annet på utfordringer knyttet til rekruttering av nye fosterhjem, økende be-

hov for mer spesialiserte fosterhjem samt rammevilkår som gjør det vanskeligere for familier å påta seg oppdraget.

Fosterhjem er selve grunnmuren i barnevernet, og den vedvarende og økende mangelen på tilgjengelige hjem viser at dagens system ikke i tilstrekkelig grad klarer å sikre barn den stabiliteten og omsorgen de har behov for. Situasjonen gjør det nødvendig å vurdere strukturelle endringer som kan styrke rekrutteringen av fosterhjem, forbedre rammevilkårene for fosterforeldre og sikre at barn raskere får et trygt hjem.

Barnevernet tar hånd om de mest sårbare i samfunnet. Samtidig viser Fosterhjemsundersøkelsen 2025 at fosterhjemsordningen står overfor betydelige utfordringer. Mange fosterforeldre opplever utilstrekkelig støtte og oppfølging fra hjelpeapparatet, og et flertall etterlyser mer spesialisert veiledning enn det som tilbys i dag. I tillegg oppgir halvparten av fosterforeldrene at familiens økonomiske trygghet svekkes som følge av oppdraget.

Undersøkelsen viser også at nær syv av ti fosterforeldre enten ikke vil eller er usikre på om de vil anbefale andre å bli fosterhjem. Dette gir grunn til alvorlig bekymring for rekruttering og stabilitet fremover. Samlet sett peker funnene på behovet for tydelige og omfattende forbedringer i rammevilkår, oppfølging og støtte til fosterfamilier, slik at fosterhjemmene får bedre forutsetninger for å gi barn den stabile og trygge omsorgen de trenger.

Sterkere partsrettigheter

Et styrket rettsvern for både barn og fosterforeldre er avgjørende for å sikre gode og stabile beslutninger i barnevernssaker. Barn som lever i fosterhjem, har ofte

lang botid og langvarige relasjoner til fosterfamilien, og beslutninger i slike saker kan ha stor betydning for deres hverdag, tilknytning og utvikling. Etter gjeldende barnevernslov får barn selvstendige partsrettigheter fra fylte 15 år. Forslagsstillerne viser til at Stortinget har bedt regjeringen senke aldersgrensen for partsrettigheter til 12 år fra 2028 og forventer at regjeringen følger opp dette.

Forslagsstillerne mener det er viktig å sørge for at barn i fosterhjem har mulighet til å bestemme i eget liv. Forslagsstillerne mener det bør vurderes om barn i fosterhjem skal ha mulighet til å kunne stanse samvær, dersom samværet oppleves skadelig og går utover helse, skole og fritid. Forslagsstillerne viser til Danmark som gjennom «Barnets lov» har gitt alle barn, uavhengig av partsstatus, rett til å stanse samvær midlertidig i inntil åtte uker. Når samværet er midlertidig stanset, evaluerer barnevernet sammen med barnet om samværet bør endres for å bedre ivareta barnet beste.

Samtidig bør fosterforeldre gis partsrettigheter i saker som gjelder barnet de har omsorg for. Fosterforeldre har ofte unik kunnskap om barnets behov, utvikling og omsorgssituasjon gjennom den daglige omsorgen de gir. Når de ikke har partsstatus, kan viktig informasjon og perspektiver risikere å komme for sent eller ikke bli tilstrekkelig vektlagt i beslutningsprosesser.

Å gi både barn fra 12 år og fosterforeldre partsrettigheter vil styrke rettssikkerheten, bidra til bedre opplyste beslutninger og legge til rette for mer stabile og trygge omsorgsløsninger for barna. Forslagsstillerne foreslår at Stortinget

- ber regjeringen gi fosterforeldre partsrettigheter
- ber regjeringen vurdere hvorvidt barn i fosterhjem skal ha mulighet til midlertidig å kunne stanse samvær.

Innføre bistandsplikt for spesialiserte og forsterkede fosterhjem

I dag har staten gjennom Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Bufetat et ansvar for å bistå kommunene med tiltak utenfor hjemmet, men kommunene opplever i praksis ofte manglende tilgang på egnede plasser, særlig for barn med sammensatte og krevende behov. Forslagsstillerne mener derfor bistandsplikten bør tydeliggjøres og utvides til også å omfatte tilgang til spesialiserte og forsterkede fosterhjem.

Samtidig bør det innføres en ordning der staten dekker kostnadene dersom kommunene må kjøpe institusjonsplass fordi staten ikke kan tilby en egnet plass gjennom sitt eget tiltaksapparat. En slik ordning vil styrke ansvarsdelingen mellom stat og kommune, gi bedre forutsigbarhet for kommunene og bidra til at barn ras-

kere får et egnet og stabilt omsorgstilbud. Forslagsstillerne foreslår at Stortinget

- ber regjeringen forsterke Bufdirs plikt til å gi bistand til kommunene ved å inkludere spesialiserte og forsterkede fosterhjem
- ber regjeringen sørge for at staten tar regningen dersom kommunene må kjøpe institusjonsplasser når ikke Bufdir kan tilby en egnet plass i fosterhjem.

Mentorordning for nyutdannede og kvalitetssikring i vanskelige saker

Et annet gjennomgående problem som mange fosterfamilier opplever, er hyppige skifter av saksbehandlere i barnevernet. Kontinuitet og stabile relasjoner er avgjørende både for barnet og for fosterfamilien, men i praksis opplever mange familier at kontakten med barnevernet preges av stadig nye personer og manglende oppfølging over tid. I bladet Fosterhjemskontakt (nr. 2/2025) forteller en fosterfamilie at de i løpet av de elleve årene de var fosterforeldre for sin fosterdatter, hadde hele 14 ulike saksbehandlere. Slike skifter gjør det vanskelig å bygge tillit, svekker kontinuiteten i oppfølgingen og øker risikoen for at viktig kunnskap om barnets situasjon går tapt. Samtidig peker erfaringer fra barnevernet på at mange nyutdannede barnevernspedagoger møter et svært krevende arbeidspress og komplekse saker tidlig i karrieren, noe som kan bidra til høy turnover.

For å styrke kvaliteten og stabiliteten i barnevernsarbeidet bør det derfor stilles tydeligere krav til gode mentorordninger for nyutdannede barnevernspedagoger, slik at de får nødvendig støtte og faglig veiledning i krevende saker. I tillegg bør det etableres ordninger for kvalitetssikring i særlig vanskelige eller komplekse saker, for eksempel gjennom en systematisk «second opinion» eller ved å innhente vurderinger fra en uavhengig sakkyndig. Slike ordninger er allerede vanlig praksis i helsetjenesten, hvor faglig veiledning, kollegial drøfting og muligheten for en ny vurdering bidrar til bedre beslutningsgrunnlag og økt kvalitet i krevende saker. Tilsvarende mekanismer i barnevernet kan bidra til mer robuste beslutninger, større trygghet for både barn og fosterfamilier og mer stabile relasjoner mellom familier og barnevernet.

Åtte av ti barn i Oslo som trenger fosterhjem, har minoritetsbakgrunn, og ca. halvparten av barna som trenger fosterhjem ellers i landet. Norge mangler fosterhjem med minoritetsbakgrunn og minoriteter mangler dessverre ofte tillit til barnevernet. Det kan være vanskelig for en etnisk norsk fosterfamilie og innfri barnets rettigheter til eget språk, kultur og religion. Forslagsstillerne foreslår at Stortinget

- ber regjeringen sørge for at det i barnevernet innføres tett oppfølging av nyutdannede barnevernspe-

dagoger, f.eks. gjennom utvikling av mentorordninger

- ber regjeringen utrede behovet for en ordning med systematisk second opinion, eventuelt ved innhenting av ekstern vurdering i særlig vanskelige og krevende saker der det er uenighet mellom barnevernet og fosterfamilien
- ber regjeringen opprette mentor-/veilederroller hos personer med minoritetsbakgrunn, til fosterfamilier som ivaretar barn med minoritetsbakgrunn.

Sikre fosterforeldres økonomiske rettigheter

Frikjøpte fosterforeldre regnes i dag i hovedsak som oppdragstakere og ikke arbeidstakere. De har derfor normalt ikke rett til tjenestepensjon, yrkesskadedekning eller sykepenger fra første dag slik ansatte arbeidstakere har. For eksempel utbetales sykepenger etter folketrygdloven først fra dag 17 ved sykdom. Dette innebærer svakere sosiale rettigheter for fosterforeldre som utfører et samfunnskritisk omsorgsoppdrag. Forslagsstillerne foreslår at Stortinget:

- ber regjeringen sørge for at frikjøpte fosterforeldre har rett til tjenestepensjon, yrkesskadedekning og sykepenger fra første dag
- ber regjeringen kartlegge om det kan finnes muligheter for at frikjøpte fosterforeldre kan beholde sine rettigheter gjennom sin eksisterende arbeidsgiver under permisjon, ved at kommunene refunderer alle lønnskostnader gjennom refusjon direkte til arbeidsgiver.

Slippe alle gode krefter til

Dagens regelverk i barnevernsloven begrenser muligheten for at private og ideelle aktører kan være arbeidsgiver eller kontraktspart for fosterhjem. Etter regelendringene som trådte i kraft i 2023 skal avtaler om godtgjøring og innhold i fosterhjemsoppdrag inngås direkte mellom kommunen og fosterhjemmet.

Dette innebærer at private og ideelle organisasjoner ikke kan ha arbeidsgiveransvar for fosterforeldre, selv om slike aktører tidligere har hatt en viktig rolle i rekruttering, opplæring og oppfølging av spesialiserte fosterhjem. Fosterhjemsundersøkelsen 2025 viser at mange fosterforeldre opplever manglende støtte, utilstrekkelig veiledning og usikkerhet knyttet til rammevilkår. Samtidig er det behov for flere og mer spesialiserte fosterhjem for barn med sammensatte behov.

Forslagsstillerne mener derfor at det bør åpnes for at private og ideelle aktører igjen kan være arbeidsgiver eller kontraktspart for fosterhjem, innenfor tydelige statlige rammer og offentlig kontroll. Dette kan bidra til økt rekruttering, mer spesialisert oppfølging og større fleksibilitet i fosterhjemsomsorgen. Forslagsstillerne foreslår at Stortinget

- ber regjeringen, gjennom forslag til nødvendige lovendringer, sikre at private og ideelle aktører igjen kan bidra til rekruttering, opplæring og oppfølging av fosterhjem gjennom arbeidsgiveransvar.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at fosterforeldregis partsrettigheter.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere hvorvidt barn i fosterhjem skal ha mulighet til midlertidig å kunne stanse samvær.
3. Stortinget ber regjeringen forsterke Bufdirs plikt til å gi bistand til kommunene ved å inkludere spesialiserte og forsterkede fosterhjem.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at staten tar regningen dersom kommunene må kjøpe institusjonsplasser når ikke Bufdir kan tilby en egnet plass i fosterhjem.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at det i barnevernet innføres tett oppfølging av nyutdannede barnevernspedagoger, f.eks. gjennom utvikling av mentorordninger.
6. Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en ordning med systematisk second opinion, eventuelt ved innhenting av ekstern vurdering i særlig vanskelige og krevende saker der det er uenighet mellom barnevernet og fosterfamilien.
7. Stortinget ber regjeringen opprette mentor-/veilederroller hos personer med minoritetsbakgrunn, til fosterfamilier som ivaretar barn med minoritetsbakgrunn.
8. Stortinget ber regjeringen sørge for at frikjøpte fosterforeldre har rett til tjenestepensjon, yrkesskadedekning og sykepenger fra første dag.
9. Stortinget ber regjeringen kartlegge om det kan finnes muligheter for at frikjøpte fosterforeldre kan beholde sine rettigheter gjennom sin eksisterende arbeidsgiver under permisjon, ved at kommunene refunderer alle lønnskostnader gjennom refusjon direkte til arbeidsgiver.

10. Stortinget ber regjeringen, gjennom forslag til nødvendige lovendringer, sikre at private og ideelle aktører igjen kan bidra til rekruttering, opplæring og oppfølging av fosterhjem gjennom arbeidsgiveransvar.

26. mars 2026

Tone Wilhelmsen Trøen

Haagen Poppe

Tage Pettersen

Mathias Willassen Hanssen